

Reakce kulturního odvětví na schválení znění Aktu o umělé inteligenci Radou EU

Kulturní asociace zastupující širokou škálu tvůrců obsahu z řad zpravodajských médií, televizního průmyslu, filmových producentů a hudebních vydavatelů (SPIR, Česká unie vydavatelů, AKTV, AOV, ČNS IFPI, APA) vítají, že se Česká republika rozhodla podpořit znění Aktu o umělé inteligenci dohodnuté v rámci náročného prosincového dialogu. Třebaže text není z našeho pohledu ideální, do určité míry zlepšuje postavení autorů a jejich možnost kontrolovat, jak jsou jejich díla využívána generativní umělou inteligencí.

Akt o umělé inteligenci (AI Akt), který představila Komise v roce 2021, je první zásadní unijní legislativou v oblasti umělé inteligence. Česká republika se v době svého předsednictví Radě EU podílela na jeho finální podobě. Ambicí AI Aktu je inspirovat regulaci i za hranicemi Unie. Projednání legislativy bylo v poslední fázi výrazně ovlivněno masivním rozvojem generativní umělé inteligence typu ChatGPT, která vedle řady pozitiv přináší i některá negativa.

Mezi ně lze zahrnout problematiku netransparentnosti vstupních (tréninkových) dat pro tyto generativní modely, které vedou k pochybnostem o dodržování autorských práv či zaujatosti výstupů z těchto aplikací (např. rasistické či lživé závěry). Za současné situace totiž není možné pro autory děl (textových, hudebních, filmových, fotografických a dalších) zjistit, zda byla jejich tvorba využita k vývoji generativních modelů, a ztrácejí tak kontrolu nad užíváním svých děl. Odsouhlasené znění AI Aktu jejich postavení zlepšuje, když zdůrazňuje právo autorů zpravidla rozhodovat o užití jejich díla a současně přichází s požadavkem na transparentnost trénovacích dat, čímž teoreticky umožňuje tvůrcům obsahu zahájit s vývojáři generativní AI diskuzi o vzájemně prospěšné spolupráci.

Považujeme taktéž za zásadní, aby přístup odpovědných regulatorních orgánů a prováděcí předpisy nevedly jen k formálnímu splnění povinností, ale aby zajišťovaly skutečnou transparentnost systémů AI, jak pro uživatele, tak pro autory. V takovém případě se bude jednat o důležitý, ovšem pouze první, krok k nastavení rovnováhy mezi právem duševního vlastnictví a rozvojem systémů umělé inteligence. Toto téma nicméně vyžaduje komplexní regulatorní přístup a další legislativní úpravy, kterými by se evropští zákonodárci měli bezodkladně zabývat.

Závěrem bychom rádi ocenili především bezprostřední reakci Evropského parlamentu na rychlý nástup generativní umělé inteligence a jeho úsilí o nastavení transparentních a spravedlivých pravidel pro všechny aktéry zapojené do jejího vývoje a provozování. Přijatá úprava sice není dokonalá, což lze s ohledem na balancování řady mnohdy protichůdných požadavků a na časovou tíseň pochopit, nicméně požadavky držitelů autorských práv jsou přijatou legislativou do jisté míry reflekovány. Věříme proto v navázání na dosavadní otevřenou a odbornou komunikaci s českou vládou, aby finální aplikace a výkladová praxe reflektovaly zkušenosti a expertní vzhled dotčených aktérů.